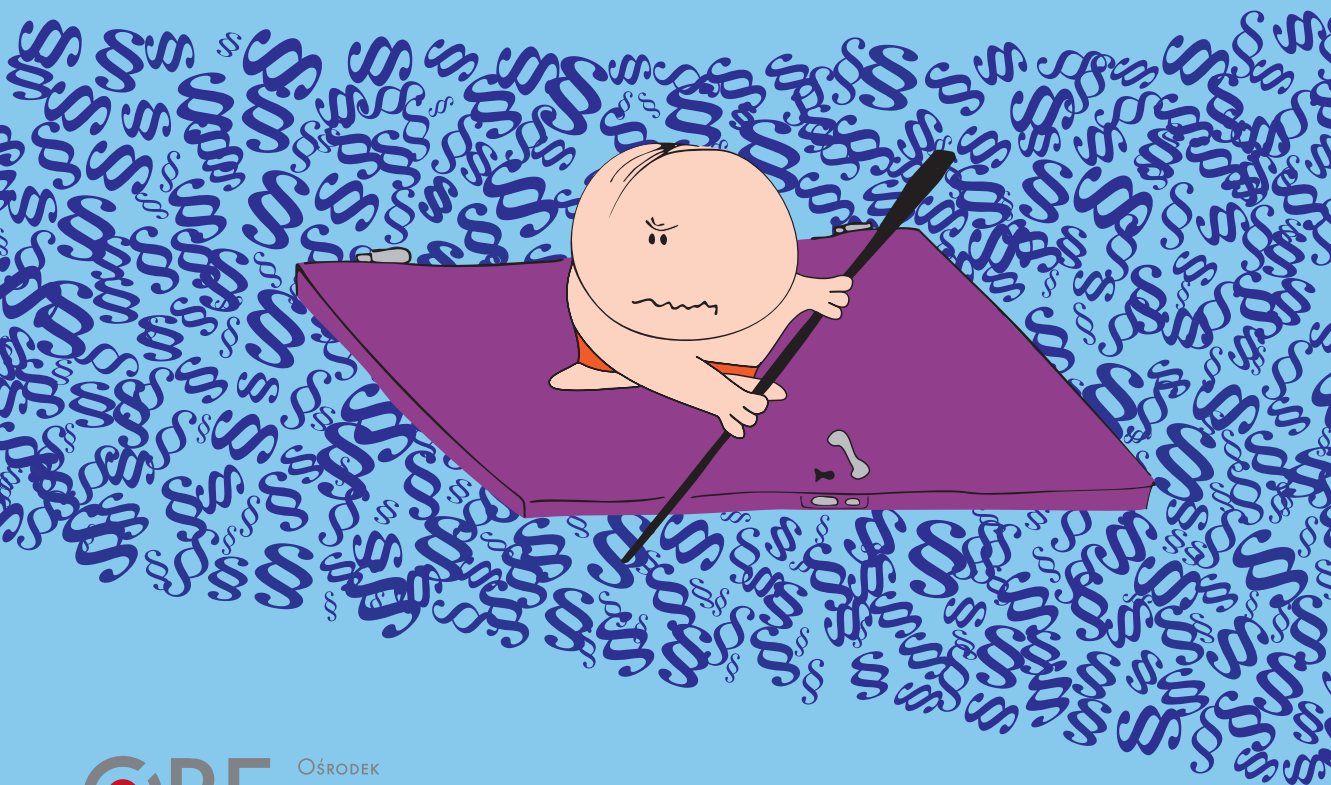

Olga Trocha

PRAWA OBOWIĄZKI

Poradnik dla wychowanków
MOS-ów i MOW-ów

PRAWA OBOWIĄZKI

*Poradnik dla wychowanków
MOS-ów i MOW-ów*

Olga Trocha

Ośrodek Rozwoju Edukacji
00-478 Warszawa, Al. Ujazdowskie 28
Tel. (22) 345 37 00, Faks (22) 345 37 70
e-mail: ore@ore.edu.pl
www.ore.edu.pl

Koordynator projektu: Małgorzata Świdarska
Ilustracje: Marek Jaros
Redakcja językowa: Jadwiga Turlej

Publikacja sfinansowana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej

Wydanie I

© Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2010

ISBN 978-83-62360-20-8

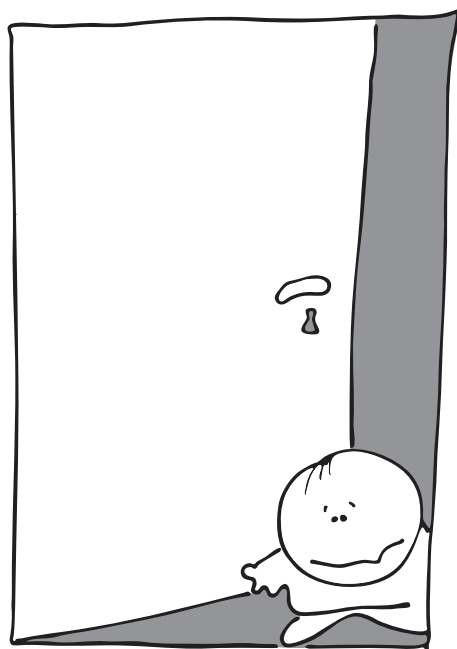
Projekt okładki, koncepcja graficzna i skład: Paweł Jaros
Druk i oprawa: Instytut Technologii Eksploatacji-Państwowy Instytut Badawczy

Spis treści

I	Wstępniak	5
II	Słów kilka o ośrodku	6
	1. Dlaczego jesteś w ośrodku?	7
	2. „Tryby tej maszyny”, czyli jak to wszystko działa.....	7
	Kadra.....	7
	Rady.....	7
	Samorząd uczniowski.....	8
	3. Twój pobyt w ośrodku.....	8
	Czynne 24 h	8
	Wyjątkowo – przerwa	8
	Przeniesienie do innego ośrodka	8
	Urlopowanie	9
	Zakaz kontaktów	9
III	Twoje prawa	10
	1. Tylko nie „dziecko”!, czyli o prawach dziecka.....	11
	2. Twoja edukacja.....	11
	Prawa edukacyjne	11
	Nie tylko nauka... ..	11
	Trochę kultury!.....	12
	3. Wiara i religia	12
	4. Twoje prawo do prywatności	12
	5. Twoje zdrowie	13
	Co i kto – w ramach świadczeń zdrowotnych?	13
	Ty i Twój brzuch.....	13
	6. Trudny temat – uzależnienia	14
	7. Przemoc w ośrodku	14
	Kto powinien Cię chronić?.....	14
	Co właściwie znaczy „przemoc”?	14
	Co zrobić, jeśli ktoś stosuje wobec Ciebie przemoc?	15
	Co wydarzy się po zgłoszeniu sprawy do organów ścigania?	15
	Co zrobić, jeśli jesteś świadkiem przemocy?	16
	8. Twoi rodzice/opiekunowie a ośrodek	18
	Ty i Twoi „reprezentanci”	18
	Wkład rodziców i opiekunów	18
	9. Kary i środki przymusu	18
	Kary	18
	Środki przymusu.....	18
	Twoje uprawnienia – kary i siła fizyczna.....	19
	10. Ośrodek i co dalej?	19

IV Przestrzeganie praw	21
1. Kto kontroluje, czy moje prawa są przestrzegane?	22
Sędzia rodzinny	22
Kurator oświaty	22
2. Do kogo możesz składać skargi na naruszanie Twoich praw?.....	23
3. Swoich praw trzeba się nauczyć... ..	23
Konwencje, ustawy i rozporządzenia	23
Statut ośrodka	24
V Twoje obowiązki	25
1. Ech, te zasady... ..	25
2. Obowiązek pobytu w ośrodku.....	26
3. Obowiązek powrotu do ośrodka	26
4. Obowiązki wobec rodziców/opiekunów	26
5. Prawo czy obowiązek nauki?.....	26
6. Ty, a prawo innych do ochrony przed przemocą	26
VI Zamiast zakończenia	27
VII Słowniczek	28
VIII Pytania i odpowiedzi	30
1. Do kogo zgłosić się z problemem?	31
2. Jak pisać pisma? (uwagi ogólne)	32
3. Jak napisać zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa?	33
4. Jak napisać zażalenie do sądu?	33
5. Jak napisać skargę do kuratorium oświaty?	33
IX Ważne www, adresy i numery telefonów	34
1. Tu znajdziesz informacje	35
2. Tu znajdziesz pomoc – strony www	35
3. Telefony	35
4. Adresy	35
X Bibliografia	36

Wstępniak

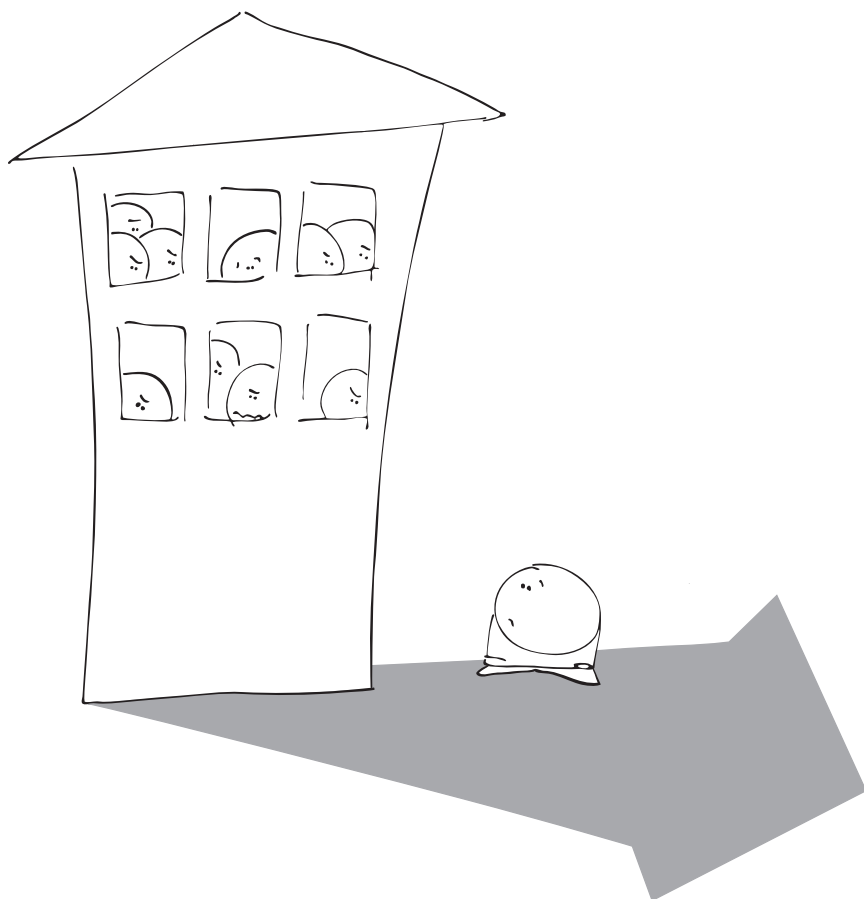
Skoro ta broszura znalazła się w Twoich rękach, jesteś wychowankiem MOS-u lub MOW-u. Twoją sytuację w ośrodku reguluje szereg przepisów. Jest ich wiele, czasami znajdują się nie tam, gdzie się ich szukało albo są po prostu trudne do zrozumienia. Możesz pytać wychowawcy lub dyrektora ośrodka, wątpliwości pomoże Ci wyjaśnić również ta broszura.

Znajdziesz tu, wynikające z przepisów, Twoje prawa i obowiązki. W przepisach jest zarówno o tym, co MOŻESZ, do czego masz prawo, jak też o tym (pewnie Cię to nie ucieszy), co MUSISZ – powinieneś lub czego Ci NIE WOLNO. Tak to już jest, że z każdym prawem wiąże się obowiązek. A ze swojego prawa można korzystać, dopóki nie wkracza się w prawa innych osób. Na przykład mamy wolność wypowiedzi, oceniania i krytykowania. Ale ta wolność ma swoje granice dokładnie tam, gdzie zaczynają się prawa innych, np. do tego, by nie naruszać ich godności czy dobrego imienia.

Na początku broszury znajdziesz informacje ogólne o ośrodku. Potem możesz przeczytać o swoich prawach i obowiązkach oraz o tym, co zrobić by Twoje prawa były przestrzegane.

Jeśli nie będziesz wiedział, co znaczy jakieś słowo w tekście, sprawdź je w słowniczku. Na końcu poradnika znajdziesz spis przydatnych miejsc internetowych, adresów i telefonów, które mogą Ci się kiedyś przydać. Znajdziesz tam też wykaz aktów prawnych, które dotyczą Twojego pobytu w ośrodku.

Słów kilka o ośrodku

1. Dlaczego jesteś w ośrodku?

Jeżeli jesteś w młodzieżowym ośrodku socjoterapii (MOS), trafiłeś do niego na podstawie:

- orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej, że wymagasz specjalnych, wyjątkowych warunków do nauki i wniosku twoich rodziców lub opiekunów, albo
- orzeczenia sądu rodzinnego.

Jeżeli przebywasz w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (MOW), to mogłeś tu trafić tylko na podstawie orzeczenia sądu rodzinnego.

W każdym razie trafiłeś tutaj, żeby przygotować się do życia zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi. Możesz liczyć na wsparcie, pomoc w nauce i rozwijaniu Twoich umiejętności oraz zdolności. Jeśli to sąd orzekał w Twojej sprawie, cele pobytu w ośrodku określa artykuł 65 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich:

Art. 65. § 1. Wykonywanie środków wychowawczych i poprawczych ma na celu wychowanie nieletniego na świadomego i uczciwego obywatela i odbywa się z uwzględnieniem wskazań nauki i doświadczeń pedagogicznych.

§ 2. Działalność wychowawcza powinna zmierzać przede wszystkim do wszechstronnego rozwoju osobowości i uzdolnień nieletniego oraz do kształtowania i utrwalania w nim społecznie pożądanej postawy i poczucia odpowiedzialności, tak by był on odpowiednio przygotowany do społecznie użytecznej pracy.

Może brzmi to dziwnie, ale pamiętaj, że ustawa pochodzi z 1982 r. Krótko mówiąc, celem umieszczenia w ośrodku jest nauczenie Cię pewnych zasad obowiązujących w społeczeństwie, ułatwiających życie wśród Twoich rówieśników i osób dorosłych.

2. „Tryby tej maszyny”, czyli jak to wszystko działa

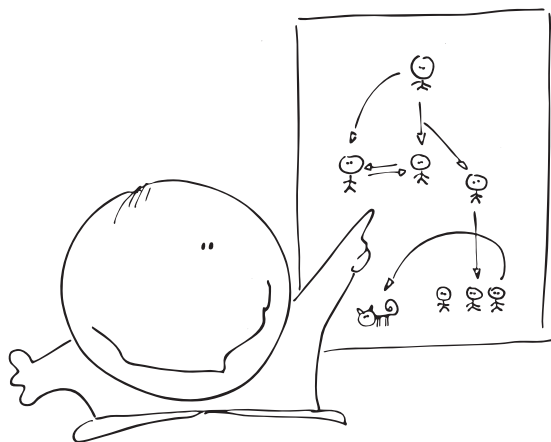
Kadra

Ośrodkiem, w którym jesteś, kieruje dyrektor. Poza tym zatrudnieni są także nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni oraz pracownicy administracyjni i pracownicy obsługi. Może się także zdarzyć, że w Twoim ośrodku pracować będą wolontariusze.

Działa tu też zespół wychowawczy do spraw okresowej oceny sytuacji wychowanków. Zespół ten sprawdza, jak funkcjonujesz w ośrodku, przewiduje, jakie efekty osiągniesz. Ale przede wszystkim ustala z Tobą indywidualny program pracy (albo resocjalizacyjny, albo terapeutyczny).

Na zespół składają się:

- dyrektor,
- wychowawca grupy wychowawczej,
- pedagog,
- psycholog,
- czasami pracownik socjalny lub inni specjaliści.

Rady

Dyrektor i wszyscy nauczyciele tworzą radę pedagogiczną. Ale istnieje też rada ośrodka (może być w Twoim MOSie/MOWie, ale nie musi). Do tej rady należą wybrani nauczyciele, rodzice oraz (tu ważna informacja dla Ciebie) wychowankowie. Tę reprezentację w radzie ośrodka wybiera ogół wychowanków, czyli Wy wszyscy.

Rada jest świetnym miejscem do rozwiązywania problemów wewnątrz ośrodka. Może zabierać głos w wielu sprawach np. zajęć pozalekcyjnych i przedmiotów nadobowiązkowych. Jeżeli w ośrodku dzieje się źle, rada może wnosić, aby organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad ośrodkiem, tj. kurator oświaty, zbadał tę sytuację i ocenił, czy faktycznie jakieś prawa są łamane.

Samorząd uczniowski

Bardzo ważna dla Ciebie instytucja, czyli samorząd. Tworzą go wszyscy wychowankowie ośrodka. Dlaczego jest taki ważny? Przede wszystkim dlatego, że może przedstawiać wnioski dotyczące Twoich praw i praw innych wychowanków. Te wnioski mogą być składane radzie ośrodka, radzie pedagogicznej oraz dyrektorowi.

Samorząd może zająć się np. Twoim prawem do:

- zapoznawania się z programem nauczania oraz wymaganiami wobec Ciebie,
- jawnej i umotywowanej oceny Twoich osiągnięć w nauce i zachowaniu,
- redagowania i wydawania gazety szkolnej,
- działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej.

3. Twój pobyt w ośrodku

Czynne 24 h

Ośrodek zapewnia Ci opiekę 24 godziny na dobę. Nawet w nocy, żeby zapewnić Ci bezpieczeństwo, opiekę sprawuje wychowawca i co najmniej jeden inny pracownik. Czasami tylko zdarzają się MOSy bez całodobowej opieki.

24 godziny na dobę, a ile tych dób? Nie jest tak, że jesteś w ośrodku raz na zawsze. Środek wychowawczy, który orzekł sąd wobec Ciebie, z reguły ustanie z chwilą ukończenia przez Ciebie 18 lat. Poza tym może on zostać zmieniony, a wówczas Twój pobyt w ośrodku może trwać krócej. Oczywiście decyzje podejmuje sąd rodzinny. Pamiętaj, że dyrektor ośrodka może wystąpić do sądu o to, żeby zmienić środek na inny albo o to, by go uchylić. Swój wniosek musi uzasadnić – musi przedstawić informację o tym, na ile poprawiło się Twoje zachowanie, jak poskutkowały wobec Ciebie działania wychowawców i psychologów (działania resocjalizacyjne lub terapeutyczne).

Wyjątkowo – przerwa

W wyjątkowych sytuacjach sąd rodzinny może przerwać Twój pobyt w ośrodku na jakiś czas. Taką wyjątkową przyczyną może być np. ciężka choroba. Pamiętaj, że z tym prawem do przerwy łączy się obowiązek. Mianowicie z przerwy możesz korzystać tylko w takich celach, dla jakich ona została ustanowiona. Jeśli więc okaże się, że przerwę wykorzystujesz np. wcale nie po to, by się leczyć (a przerwa była ze względu na chorobę), sąd będzie mógł ją odwołać. Zrobi to także, jeśli będziesz podczas przerwy łamał prawo.

Przeniesienie do innego ośrodka

Może być tak, że zostaniesz przeniesiony do innego ośrodka. To zawsze są wyjątkowe przypadki. Chodzi głównie o sytuacje, gdy dla Ciebie przeniesienie jest najlepszym rozwiązaniem (czyli jest to dobre dla Twojego procesu resocjalizacyjnego lub terapeutycznego). Przeniesienie może nastąpić na wniosek dyrektora ośrodka, w którym teraz przebywasz. Jeśli z jakichś powodów chcesz się przenieść do innego ośrodka, zgłoś to dyrektorowi. Ten wniosek zostanie na pewno rozpatrzony przez zespół wychowawczy, który przecież po to jest, by oceniać, czy coś będzie dla Ciebie korzystne czy nie.

Urlopowanie

Masz prawo do kontaktów ze swoją rodziną. Ale to prawo w niektórych przypadkach może być ograniczone. Nie jest przecież tak, że spotykasz się z rodziną w ciągu zajęć, czy kiedy tylko zechcesz. Jednak masz prawo do tzw. „urlopowania” do domu rodzinnego, opiekunów lub krewnych. Nie jest to typowy urlop, kiedy gdzieś jedziesz i odpoczywasz. Po prostu dostajesz czas, żeby poprzebywać z najbliższymi.

Czy wiesz, że?

Masz prawo utrzymywać kontakty z rodziną czy znajomymi, ale dyrektor ośrodka może wyjątkowo to prawo ograniczyć.

Decyzję o urlopowaniu podejmuje sąd rodzinny. Żeby sąd zajął się sprawą, wnieść o to musi dyrektor ośrodka, który z kolei będzie działał na prośbę wychowawcy odpowiedzialnego za realizację Twojego indywidualnego programu. Wychowawca jest więc tą osobą, do której możesz się zgłosić z prośbą o urlopowanie do domu.

Jeżeli przebywasz w ośrodku na podstawie orzeczenia poradni i wniosku rodziców/opiekunów, kwestie Twoich kontaktów, czy opuszczania ośrodka pod opieką innych osób, określa statut.

Zakaz kontaktów

Jeżeli jesteś w ośrodku w związku z orzeczeniem sądu, podlegasz jeszcze dodatkowemu ograniczeniu. Mianowicie dyrektor ośrodka może wyjątkowo ograniczyć lub zakazać Ci kontaktowania się z osobami z zewnątrz. Może to zrobić wtedy, gdy Twoje kontakty (np. spotkanie się) z konkretną osobą stwarzają zagrożenie dla porządku prawnego, bezpieczeństwa ośrodka

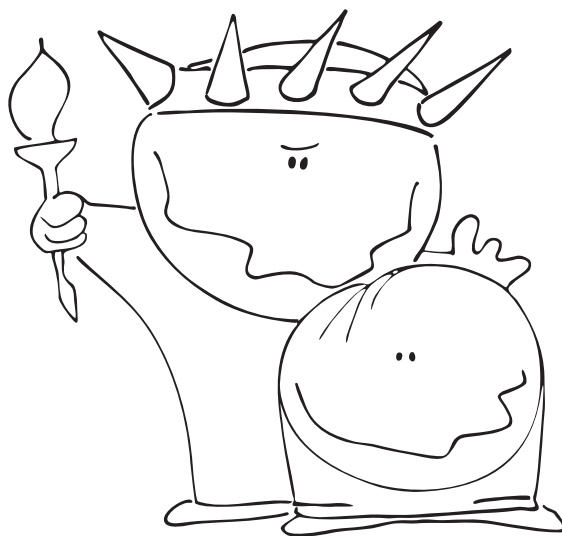
bądź mogą wpłynąć niekorzystnie na przebieg postępowania lub proces resocjalizacji. Na przykład, jeśli osoby z zewnątrz, z którymi chciałbyś się kontaktować, negatywnie na Ciebie wpływają albo te spotkania byłyby niebezpieczne dla innych wychowanków. Pamiętaj, że zawsze w takim przypadku dyrektor ma obowiązek powiadomić Cię o zakazie kontaktów. Równocześnie powiadamiany jest sąd rodzinny, który zajmuje się Twoją sprawą. Decyzja dyrektora nie jest „ostateczna”, bo sąd może ją uchylić, jeżeli uzna że jest niesłuszna. Dlatego, jeśli czujesz się pokrzywdzony taką decyzją, możesz napisać do sądu rodzinnego pismo z prośbą o uchylenie tej decyzji. Jak napisać takie pismo? Zobacz w rozdziale *Pytania i odpowiedzi*.

Gdzie szukać informacji o moim pobycie w ośrodku?

Szukaj w:

1. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 26 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym oraz młodzieżowym ośrodkiem socjoterapii.
2. Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Twoje prawa

1. Tylko nie „dziecko”!, czyli o prawach dziecka

Pewnie nie ucieszy Cię, że według polskiego prawa jesteś nadal, aż do ukończenia 18 lat, dzieckiem. Jednak w związku z tym przysługują Ci prawa dziecka, opisane np. w Konwencji o Prawach Dziecka. Oto niektóre z nich:

Konwencja o prawach dziecka:

1. Prawo do uwzględniania najlepszego interesu dziecka.
2. Prawo do rozwoju.
3. Prawo do wyrażenia swoich poglądów i swojej opinii.
4. Prawo do ochrony przed wszelkimi formami przemocy.
5. Prawo do ochrony zdrowia.
6. Prawo do nauki.
7. Prawo do swobody wyznania i religii.

Prawa określone są w Konwencji bardzo ogólnie, dlatego każdy kraj przyjmuje swoje, szczegółowe już przepisy ich dotyczące. Oczywiście od każdego z tych praw są pewne wyjątki, także ustanawiane przez prawo konkretnego kraju. Teraz o tym, jak to wygląda w Polsce.

2. Twoja edukacja

Prawa edukacyjne

MOSy i MOWy są częścią systemu oświaty, którego głównym zadaniem jest edukacja, rozwijanie zdolności, umiejętności oraz wyposażanie w wiedzę dzieci i młodzieży. To jest właśnie realizacja Twojego prawa do edukacji i rozwoju. Ośrodek ma obowiązek zapewnić Tobie oraz wszystkim pozostałym wychowankom warunki niezbędne do nauki. Dlatego w ośrodku zatrudnieni są nauczyciele, wychowawcy i inni specjaliści pedagogiczni – oni mają Ci pomóc. Temu też służy praca w grupach wychowawczych. Grupą opiekuje się wychowawca.

W jaki sposób ośrodek zapewnia Ci prawo do edukacji?

- Przez organizowanie różnego rodzaju zajęć. Są nimi zajęcia dydaktyczne, profilaktyczno – wychowawcze, terapeutyczne i resocjalizacyjne.
- Przez pomoc w planowaniu Twojej kariery edukacyjnej i zawodowej.

Pamiętaj, że przysługuje Ci prawo do zapoznawania się z programem nauczania oraz z ofertą edukacyjną ośrodka. Poza tym, jak każdy uczeń, masz prawo znać stawiane Ci wymagania oraz kryteria oceny Twoich postępów w nauce i zachowaniu.

Nie tylko nauka...

Po to, by Twoje prawo do edukacji i pomocy zostało zrealizowane, opracowuje się i realizuje w ośrodku indywidualne programy resocjalizacyjne lub terapeutyczne. Indywidualny program jest po to, by w pełni odpowiedzieć na Twoje potrzeby, a także żeby nauczyć Cię zasad, które obowiązują w ośrodku. Program powinien być realizowany we współpracy z Twoimi rodzicami lub opiekunami, z zespołem wychowawczym z ośrodka oraz różnymi instytucjami lokalnymi. Odpowiedzialny za jego realizację jest Twój wychowawca. Masz prawo pytać go o przebieg tego programu, a wychowawca wyjaśni Twoje wątpliwości oraz wskaże, co możesz zrobić, by program był realizowany lepiej.

Pamiętaj też, że masz prawo do pomocy psychologicznej i pedagogicznej ze strony ośrodka. Taka pomoc może polegać na indywidualnych lub grupowych spotkaniach. Są to np. terapia pedagogiczna, zajęcia psychoedukacyjne, rewalidacyjne, socjoterapeutyczne, profilaktyki społecznej i resocjalizacji.

Gdzie szukać informacji o uprawnieniach edukacyjnych?

Szukaj w:

1. Ustawie o systemie oświaty.
2. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i z odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt dzieci w tych placówkach – rozdział 3.
3. Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Trochę kultury!

Masz prawo do tego, by dbać nie tylko o Twój umysł, ale też o Twój rozwój kulturalny i fizyczny. Dlatego ośrodek zapewnia Ci możliwość udziału w zajęciach sportowych, turystycznych, rekreacyjnych oraz kulturalno-oświatowych. Powinieneś mieć co najmniej 4 godziny takich zajęć tygodniowo.

Poza tym, możesz z innymi wychowankami pomyśleć o zorganizowaniu czegoś kulturalnego na własną rękę. Może gazeta albo zajęcia teatralne? Macie pełne prawo, by w ośrodku organizować taką działalność kulturalną czy rozrywkową.

3. Wiara i religia

Jak to jest z wyborem wyznania u osób, które nie skończyły 18. roku życia? Zgodnie z art. 53 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, rodzice mają prawo do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniami. Czyli to rodzice/opiekunowie decydują o wyborze Twojego wyznania. Jednak ich decyzja zawsze powinna uwzględniać Twoją wolność sumienia i wyznania oraz Twoje przekonania. To znaczy, że jeśli jesteś wystarczająco dojrzały, żeby samemu podjąć decyzję o swoim wyznaniu i religii, rodzice/opiekunowie powinni Ci wyznawanie i praktykowanie tej religii umożliwić.

Nasze społeczeństwo jest wielokulturowe i wyznaje się w nim różne religie. Niezależnie od tego, jaką religię wyznajesz, masz prawo do praktykowania jej (do modlitwy, brania udziału w ceremoniach religijnych).

Gdzie szukać informacji o uprawnieniach związanych z religią?

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich.
3. Ustawa o systemie oświaty (art. 12).

Masz także prawo do uczestniczenia w nauczaniu religii, które powinno być zorganizowane w ośrodku. Możesz również uczestniczyć w zajęciach etyki. Konstytucja pozwala na to, by religia była przedmiotem nauczania w szkole, przy czym nie może być naruszona wolność sumienia i wyznania innych osób. Pamiętaj, że uczestniczenie lub nieuczestniczenie w nauce religii (lub etyki) nie może powodować dyskryminacji żadnej osoby. Podczas pobytu w ośrodku masz też prawo do spotykania się z duchownym Twojego kościoła czy związku wyznaniowego. Duchowni mogą także odwiedzać wychowanków w ośrodku.

Pamiętaj, że korzystanie przez Ciebie z tych uprawnień religijnych nie powinno naruszać zasad tolerancji religijnej i nie powinno ograniczać wolności innych osób.

4. Twoje prawo do prywatności

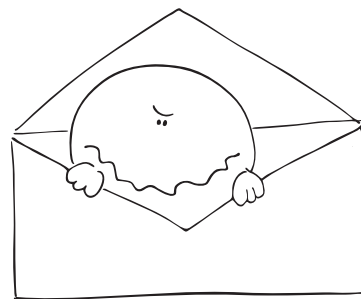
Konstytucja w art. 47 wskazuje, że każdy ma prawo do ochrony prywatności, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym. Na przykład jeśli ktoś zrobi Ci z ukrycia jakieś upokarzające zdjęcia a potem umieści je na portalu społecznościowym, możesz domagać się ochrony swojej prywatności i dobrego imienia. Jak? Możesz np. żądać od administratora portalu usunięcia ich. Osoby dorosłe (np. rodzice) mogą w Twoim imieniu podjąć też inne środki prawne, żeby Cię chronić przed takimi zachowaniami.

Z konstytucji wynika też kolejne prawo związane z prawem do prywatności – prawo do ochrony tajemnicy komunikowania się. Co kryje się za tą tajemnicą? Otóż generalnie każdy z nas ma prawo do tego, by jego listy, maile, rozmowy telefoniczne i inne sposoby porozumiewania się z innymi osobami pozostały w tajemnicy. Oczywiście nie dotyczy to sytuacji, gdy sami tę tajemnicę ujawniamy, np. umieszczając jakąś informację na blogu czy po prostu mówiąc o niej wielu osobom lub publicznie.

Czy wiesz, że?

Jeśli ktoś umieszcza Twoje zdjęcia w Internecie, żąda od Ciebie podania danych lub w inny sposób zagraża Twojemu bezpieczeństwu w Internecie, możesz zgłosić się na dyżur Helpline.org.pl pod numerem telefonu 800 100 100 (dyżur od poniedziałku do piątku w godz. 11-16). Telefon jest bezpłatny.

Prawo do takiej tajemnicy może być jednak w Twoim przypadku ograniczone, o ile zostałeś umieszczony w ośrodku przez sąd orzekający w postępowaniu w sprawach nieletnich. Twoja korespondencja może być kontrolowana przez dyrektora bądź przez upoważnionego pracownika pedagogicznego, ale tylko wtedy, gdy istnieje podejrzenie, że zawiera ona jakiegoś rodzaju szkodliwe treści (np. treści niezgodne z prawem albo zagrażające bezpieczeństwu ośrodka bądź takie, które niekorzystnie wpłynęłyby na Twoją resocjalizację). Jeśli po sprawdzeniu korespondencji okaże się, że faktycznie takie treści w niej są, nie zostanie Ci ona przekazana. Powinieneś zostać poinformowany o tym, że list został zatrzymany. Dyrektor zawiadomia o tym także sąd rodzinny, podając powody, dlaczego zatrzymał korespondencję. Co się potem z nią stanie? Nie wolno jej zniszczyć, dlatego powinno się ją przetrzymywać w Twoich aktach osobowych.

Jakich listów do Ciebie nie wolno sprawdzać?

Takich, które zostały wysłane z organów państwowych czy samorządowych, np. z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich czy Rzecznika Praw Dziecka.

Czy możesz się jakoś sprzeciwić zatrzymaniu korespondencji? Tak, przysługuje Ci zażalenie na taką decyzję dyrektora ośrodka (z rozdziału *Pytania i odpowiedzi* dowiesz się, jak je napisać). Zażalenie będzie rozpoznawał sąd rodzinny, który zajmuje się Twoją sprawą.

5. Twoje zdrowie

Co i kto – w ramach świadczeń zdrowotnych?

Masz prawo do ochrony zdrowia, czyli dostępu do świadczeń zdrowotnych. Dlaczego? Jako uczeń podlegasz ubezpieczeniu społecznemu, nawet jeśli nie ubezpieczają Cię Twoi rodzice/opiekunowie w swojej pracy. Jak każdy uczeń, jesteś objęty opieką: lekarza, dentysty oraz pielęgniarki albo higienistki szkolnej.

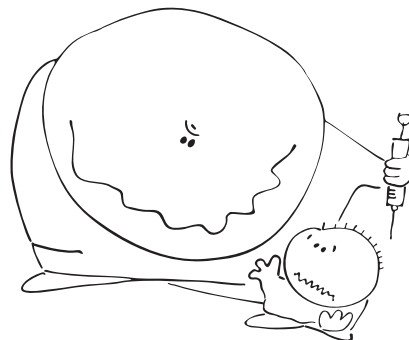
Świadczenia zdrowotne, które Ci przysługują, obejmują:

- badanie i poradę lekarską,
- leczenie,
- rehabilitację leczniczą,
- badania diagnostyczne,
- profilaktykę.

Gdzie możesz uzyskać pomoc w kwestiach zdrowia? W przychodni lekarskiej, która zapewnia podstawową opiekę zdrowotną. Zapytaj swoich rodziców/opiekunów lub wychowawcę, do której przychodni należysz.

Ty i Twój brzuch

W tym miejscu uwaga do dziewczyn – wychowanek ośrodków. Jeżeli jesteś w ciąży, masz prawo do szerszego zakresu świadczeń zdrowotnych. Obejmują one m.in. opiekę pielęgniarki, która powinna przygotować Cię do porodu, sprawować opiekę od 26 tygodnia ciąży aż do rozwiązania, a potem nad Tobą i Twoim dzieckiem aż do 42 dnia po porodzie. Jako matka, nie będziesz mogła na początku wykonywać władzy rodzicielskiej (aż do ukończenia 18. roku życia), dlatego o ciąży dyrektor ośrodka powiadomi Twoich rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny.

Gdzie szukać informacji o kwestiach zdrowia?

1. Ustawa o systemie oświaty.
2. Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą.

6. Trudny temat – uzależnienia

Z tematem Twojego zdrowia wiąże się sprawa nałogów. Szczegółowo ochronę wychowanków przed uzależnieniami określa statut Twojego ośrodka.

Aby wspomóc walkę z narkomanią stworzono w 2003 r. specjalne rozporządzenie w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. Wśród wychowanków, którzy są zagrożeni uzależnieniem, ośrodek powinien prowadzić działalność wychowawczą i zapobiegawczą. Dyrektor ośrodka odpowiada za realizację tych zadań. Powinieneś mieć dostęp do:

- informacji o zagrożeniach uzależnieniem na zajęciach profilaktycznych (np. pod czas zajęć psychoedukacyjnych, godzin dla wychowawcy klasy czy edukacyjnych),
- informatorów, poradników i innych materiałów o zapobieganiu narkomanii,
- poradnictwo w sprawach zagrożenia uzależnieniem.

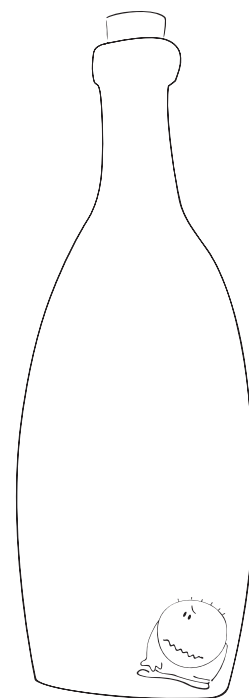
Jeżeli potrzebujesz wsparcia w sprawach zagrożenia uzależnieniem, poza ośrodkiem, zawsze możesz skorzystać z pomocy zewnętrznej. Przydatne informacje znajdziesz w rozdziale *Ważne www, adresy i numery telefonów*. Z tej pomocy

możesz korzystać również wtedy, gdy nie Ty jesteś zagrożony uzależnieniem – ale kiedy dotyczy to Twoich kolegów/koleżanek. Pomoc dla osób zagrożonych czy już uzależnionych od narkotyków świadczy np. Monar. Sprawami przeciwdziałania alkoholizmowi zajmuje się Państwowa Agencja

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (w rozdziale *Ważne www, adresy i numery telefonów* znajdziesz kontakt). U uruchomiła ona ostatnio stronę www.niebotak.pl, gdzie znajdziesz informacje o alkoholu i uzależnieniu.

Gdzie szukać informacji o zwalczaniu uzależnień?

1. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii.
2. Rozporządzenie ministra edukacji narodowej i sportu w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.
3. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Czy wiesz, że?

Stowarzyszenie MONAR ma punkty konsultacyjne we wszystkich województwach. Wsparcie możesz uzyskać telefonicznie albo pisząc na adres: biuro@monar.org.pl

Pamiętaj, że ośrodek ma obowiązek powiadomienia rodziców danego wychowanka oraz Policji w „sytuacjach kryzysowych”. Nastąpi to zwłaszcza gdy wychowanek będzie zażywał narkotyki, będzie je posiadał lub rozprowadzał (wszystkie te zachowania są zabronione, na pewno wiesz, że nawet posiadanie małej ilości narkotyków jest przestępstwem).

7. Przemoc w ośrodku

Kto powinien Cię chronić?

Ośrodek ma obowiązek zapewnienia Tobie i pozostałym wychowankom warunków bezpiecznego pobytu w ośrodku, tak byś nie stał się ofiarą przemocy. Przysługuje Ci ochrona przed przemocą zarówno ze strony innych wychowanków, jak i pracowników ośrodka. Szczegóły tej ochrony określa statut Twojego ośrodka.

Co właściwie znaczy „przemoc”

Mówiąc o przemoc, mówimy nie tylko o przemoc fizycznej (np. bicie, wykorzystywanie seksualne), ale też o przemoc psychicznej (poniżanie, ubliżanie, wyzywanie, grożenie itp.). Czasami więc stosowanie przemocy nie będzie wcale związane z kontaktem z Twoim ciałem. Może nią być np. bezprawne pozbawienie wolności poprzez zamknięcie w jakimś pomieszczeniu.

Jeśli chodzi o przemoc seksualną, przestępstwem jest nie tylko to, co dzieje się z użyciem przemocy fizycznej, ale jest nim także np. zmuszanie Cię do czynności seksualnych za pomocą groźby (np. „zrobisz

to, albo pobiję Twoją siostrę”) czy podstępny (np. gdy ktoś coś Ci obiecuje, choć nie zamierza obietnicy spełniać albo podszywa się pod inną osobę niż jest w rzeczywistości). Przepęstwem jest też wykorzystanie funkcji (np. pełnienia roli wychowawcy w ośrodku), by zmusić Cię do czynności seksualnych.

Przykłady zachowań, które są przęstwami:

1. Pobicie lub udział w bójce.
2. Spowodowanie uszczerbku na ciele lub zdrowia (np. złamanie komuś ręki, spowodowanie wstrząśnienia mózgu).
3. Groźba, (np. zagrożenie zabiciem, pobicie).
4. Znęcanie się (np. wielokrotne poniżanie, wyzywanie, uderzanie itp.).
5. Nakłanianie do samobójstwa.
6. Zmuszenie do współżycia czy innej czynności seksualnej (zwałcenie) – przez zastosowanie przemocy, groźby czy podstępu.
7. Wykorzystanie czyjejs podległości (np. w hierarchii ośrodku) w celu zmuszenia go do czynności seksualnych.
8. Kazirodztwo (współżycie z ojcem, matką, rodzeństwem).
9. Współżycie z osobą poniżej 15 roku życia (nawet za jej zgodą).

Co zrobić, jeśli ktoś stosuje wobec Ciebie przemoc?

Na pewno należy o tym z kimś porozmawiać. Jeśli przemoc stosuje wobec Ciebie inny wychowanek, rówieśnik albo osoba dorosła spoza ośrodku, najlepiej porozmawiaj o tym z wychowawcą lub dyrektorem ośrodku. Pamiętaj, że obowiązuje procedura zgłaszania przez dyrektora przęstw popełnianych na terenie ośrodku. Dyrektor i pracownicy są kontrolowani pod tym względem w ramach nadzoru pedagogicznego (czy doszło do złożenia zawiadomienia, czy uczyniono wszystko, żeby sprawę wyjaśnić itp.).

Pracownicy ośrodku powinni, gdy zgłosisz im taką sprawę:

- zawiadomić dyrektora,
- wspólnie podjąć działania w celu wyjaśnienia sprawy,
- zawiadomić organy ścigania czy inne instytucje,
- udzielić Ci wsparcia psychologicznego.

Natomiast jeśli sprawcą jest pracownik ośrodku, porozmawiaj z dyrektorem. Jeśli obawiasz się tej rozmowy lub z jakichś powodów nie chcesz jej prowadzić, możesz sam zawiadomić organy ścigania o przęstwie (w rozdziale *Pytania i odpowiedzi* znajdziesz instrukcję, jak napisać zawiadomienie). Co jeszcze możesz zrobić w takiej sytuacji? Możesz napisać do sądu rodzinnego, który zajmuje się Twoją sprawą (jeśli jesteś w ośrodku na podstawie orzeczenia sądu). Możesz napisać też do kuratorium oświaty, które sprawuje nadzór nad ośrodkiem. Warto przy tych działaniach znaleźć zaufanego dorosłego, który Cię wesprze.

Gdzie szukać informacji o prawach pokrzywdzonych i rodzajach przęstw?

1. Kodeks karny.
2. Kodeks postępowania karnego.

Uprawnienia ofiary przęstwa (pokrzywdzonego):

1. prawo do zgłaszania wniosków o przeprowadzenie dowodu (np. o przesłuchanie jakiegoś świadka);
2. informowanie o wszczęciu (rozpoczęciu) postępowania oraz o jego zakończeniu;
3. składanie zażaleń na czynności i orzeczenia.

Pamiętaj! Dopóki nie ukończysz 18. roku życia Twoje prawa wykonuje Twój rodzic/opiekun.

Pamiętaj, że w niektórych przypadkach zastosowanie przez pracownika wobec Ciebie siły fizycznej może być zgodne z prawem (zobacz rozdział o karach i środkach przymusu).

Co wydarzy się po zgłoszeniu sprawy do organów ścigania?

Po zgłoszeniu sprawy na Policję lub do prokuratury zostaną podjęte czynności, zmierzające do wyjaśnienia sprawy. Co to znaczy? Policja przesłucha Ciebie i osoby, które mogą mieć jakąś wiedzę o tym wydarzeniu.

Dlatego tak ważne jest, żebyś w zawiadomieniu wskazał, kto mógł widzieć, słyszeć opisywane wydarzenie. Policja powinna dokonać też innych czynności wyjaśniających. Na przykład jeśli grożono Ci w smsach, Policja powinna dokonać oględzin telefonu, spisać treść tych smsów oraz zaznaczyć z jakiego numeru telefonu były wysyłane. Następnie ustalić właściciela tego numeru i np. zabezpieczyć jego telefon. Jeśli natomiast np. ktoś Cię pobił, Policja będzie ustalać, jakie obrażenia na skutek tego powstały na Twoim ciele (np. poprzez badanie i opinię lekarską). Widać, że zakres tych czynności może być bardzo różny, w zależności od tego, co się wydarzyło. Po to, żeby Policja mogła ustalić co się stało, powinieneś w zawiadomieniu wskazać jak najwięcej szczegółów zdarzenia, podać daty, miejsce zdarzenia, świadków czy inne okoliczności (np. groźby na telefonie, albo zapisy na blogu internetowym sprawcy itp.).

Możesz mieć wątpliwość, czy dowody, które wskazałeś są wystarczające do wniesienia aktu oskarżenia i skazania. To odczucie jest zupełnie normalne – rzadko mamy poczucie, że na pewno udowodnimy popełnienie przestępstwa. To jest jednak zadanie organów ścigania, nie Twoje. Najważniejsze, byś podał wszystkie szczegóły zdarzenia, które pamiętasz. Jeśli grożono, Ci a nikt tego nie widział i nie słyszał oraz nie zostało to nagrane, to czy ktoś Ci uwierzy, czy sprawa będzie wszczęta i prowadzona? Nie przekonasz się, dopóki nie spróbujesz (przez złożenie zawiadomienia). Każda sprawa jest inna i nie ma zasady, że w takich sprawach zawsze się „wygrywa” czy „przegrywa”. Trzeba zrobić swoje, a resztę zostawić organom ścigania.

Jeżeli dowody okażą się wystarczające do wniesienia aktu oskarżenia, sprawa trafi do sądu karnego, który będzie mógł wydać wyrok skazujący lub uniewinniający (są także inne możliwości np. wydanie wyroku warunkowo umarzającego sprawę).

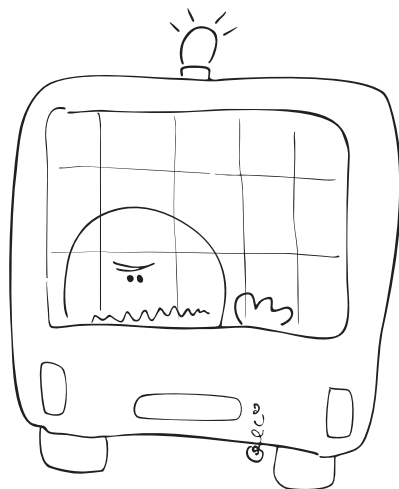
Pokrzywdzony ma nie tylko uprawnienia! Ma także obowiązki. Jego obowiązkiem jest:

1. *Stawienie się na przesłuchanie i odpowiedź na pytania.*
2. *Poddanie się badaniom lekarskim, jeśli od ich wyniku zależy ustalenie konkretnego przestępstwa (np. żeby ustalić jakie były skutki pobicia).*
3. *Mówienie prawdy.*

Pamiętaj, kiedy padłeś ofiarą przemocy, zawsze możesz szukać wsparcia też poza ośrodkiem – w instytucjach, które pomagają ofiarom przestępstw (zobacz *Ważne www, adresy i numery telefonów*).

Co zrobić, jeśli jesteś świadkiem przemocy?

Zgłaszać przemoc powinny nie tylko ofiary, ale każdy kto o niej wie. Często ci, wobec których przemoc jest stosowana, są zastraszeni lub z innych powodów nie chcą o tym mówić. Każdy z nas ma obowiązek zawiadomić organy ścigania o tym, że popełniono przestępstwo. Jest wiele powodów, dla których tego nie robimy. Nie chcemy donosić na kolegów, nie chcemy zeznawać wielokrotnie w sądzie, boimy się sprawcy. Zawsze warto po drugiej stronie postawić plusy zgłoszenia – możliwość przerwania przemocy (przecież ona może się nasilać i doprowadzić do groźniejszych skutków), możliwość, że zaraz to Ty możesz stać się ofiarą tego samego sprawcy, no i poprawa sytuacji tej konkretnej osoby, która jest ofiarą przemocy. Plusów zgłoszenia jest z reguły więcej.

NIE**TAK**

nie chcę się mieszać w nie swoje sprawy

nie wiem jak

nie chcę kablować

boję się sprawcy

co jeśli się pomyliłem?

nie wiem jak będzie wyglądało postępowanie

nie chcę zeznawać w sądzie

mogę komuś pomóc

mogę się dowiedzieć, jak to zrobić

nie warto chronić kogoś, kto popełnia przestępstwa

to samo może przytrafić się kiedyś także mnie

co jeśli mam rację, a nie zgłoszę zawiadomienia?

mogę uzyskać informacje i wsparcie organizacji pomocowych i dorosłych

zeznania nie zawsze są przyjemne czy bezstresowe, ale pomagają wykryć prawdę

zgłoszenie to mój obowiązek

mogę zapobiec kolejnym przestępstwom tego samego sprawcy

mogę przerwać przemoc

8. Twoi rodzice/opiekunowie a ośrodek

Ty i Twoi „reprezentanci”

To, że przebywasz w ośrodku, nie oznacza, że utracisz kontakt z Twoimi rodzicami czy opiekunami. Nie oznacza też, że utracili oni możliwość podejmowania decyzji, które Ciebie dotyczą. Pewnie ciężko to przyjąć, ale według polskiego prawa do ukończenia 18. roku życia nie możesz podejmować sam niektórych decyzji np. podpisywać umów, decydować swobodnie o swojej szkole itp. Robią to za Ciebie nadal rodzice. W języku prawniczym nazywa się to reprezentacją. Twoi rodzice/opiekunowie reprezentują Cię, czyli działają w Twoim imieniu i na Twoją rzecz wszędzie tam, gdzie potrzebne jest ukończone 18 lat. Oczywiście masz prawo do tego, by Ciebie wysłuchać, zanim decyzja zostanie podjęta. Dotyczy to generalnie osób, które ukończyły 13. rok życia, ale nie skończyły jeszcze 18 lat.

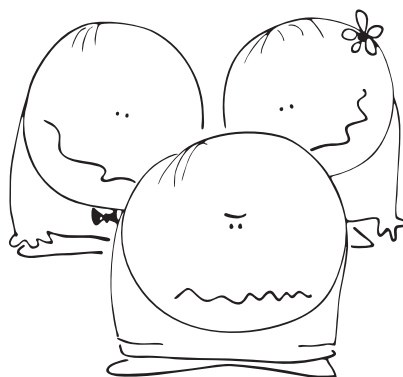
Wkład rodziców i opiekunów

Twoi rodzice lub osoby, które się Tobą na stałe opiekują, powinny zostać „zaproszone” do współpracy na Twoją rzecz. Ośrodek powinien udzielać im pomocy tak, by potrafili Cię wspierać i działać na Twoją korzyść.

Rodzice mają także obowiązki finansowe w związku z Twoim pobytem tutaj. Przede wszystkim jest to obowiązek ponoszenia opłaty za posiłki, zakwaterowanie w ośrodku.

Czy wiesz, że ?

Rodzice czy opiekunowie częściowo płacą za Twój pobyt w ośrodku.

Organ prowadzący ośrodek może jednak zwolnić ich z całości lub części opłat, jeśli mają trudną sytuację materialną lub, gdy zdarzyły się jakieś przypadki losowe (np. powódź, która zabrała cały dom i oszczędności).

9. Kary i środki przymusu

Kary

Wcześniej była już mowa o tym, że powinieneś respektować zasady ośrodka. Jeżeli nie będziesz ich przestrzegał, ośrodkowi przysługuje prawo podjęcia wobec Ciebie środków dyscyplinujących. Katalog kar stosowanych wobec wychowanków oraz tryb odwoływania się od kar określa statut każdego ośrodka. Takimi karami mogą być np. upomnienie wychowawcy, nagana z wpisem do akt i powiadomieniem rodziców/prawnych opiekunów, upomnienie dyrektora, nagana dyrektora, zawieszenie prawa do udziału w zajęciach pozalekcyjnych, dyscyplinarne przeniesienie do innej placówki. Sprawdź, jak statut Twojego ośrodka określa kary.

Stosowanie kar nie może być nigdy poniżające i nie powinno służyć innym celom niż ukaranie Cię za konkretne przewinienie.

Środki przymusu

W wyjątkowych przypadkach, zwłaszcza w sytuacjach zagrażających Twojemu życiu lub zdrowiu albo życiu czy zdrowiu innych wychowanków, mogą być zastosowane środki przymusu bezpośredniego. Prawo stanowi, że środkiem, który można zastosować w takich przypadkach jest użycie siły fizycznej.

Siłę fizyczną można zastosować, by zapobiec sytuacjom zagrożenia takim jak:

- *samobójstwo wychowanka,*
- *zamach wychowanka na życie lub zdrowie innej osoby,*
- *nawoływanie do buntu w ośrodku,*
- *zbiorowa ucieczka z ośrodka,*
- *takie niszczenie mienia, które powoduje zakłócenie porządku w ośrodku,*
- *samowolne oddalenie się z ośrodka,*

Można też zastosować siłę fizyczną, w celu doprowadzenia Cię do placówki (np. gdy uciekłeś i stawiasz opór).

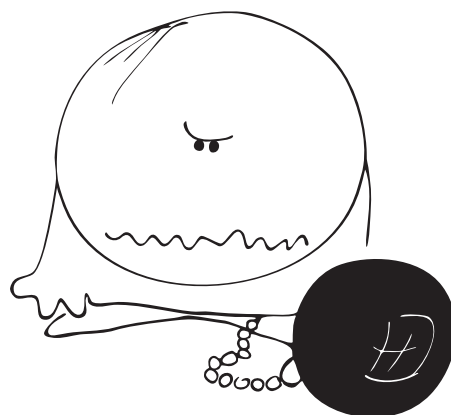
Jakie są pozostałe warunki, by użycie wobec Ciebie siły fizycznej było zgodne z prawem?

- Siła została zastosowana, gdy inne środki (np. zwrócenie uwagi, wydanie polecenia) nie zadziałały, po ostrzeżeniu o możliwości jej użycia, aby dać Ci szansę zmiany zachowania.
- Była stosowana tylko tak długo, jak wymagały tego ww. cele (czyli gdy ustało zagrożenie, że zrobisz sobie krzywdę, siła nie powinna być dłużej stosowana).
- Środek NIE był zastosowany jako kara!
- Siła była odpowiednia do stopnia zagrożenia.
- Poddano Cię później badaniu lekarskiemu.

Kto podejmuje decyzję o zastosowaniu siły wobec Ciebie? Generalnie – dyrektor, a w razie jego nieobecności – zastępujący go pracownik pedagogiczny. Jest wyjątek od tego zapisu. W sytuacji bezpośredniego, gwałtownego zamachu na życie lub zdrowie osoby, a w szczególności pracownika ośrodka (np. gdy zaatakujesz wychowawcę), decyzję tę może podjąć także inny pracownik. Ponieważ użycie siły jest środkiem wyjątkowym, nad jej zastosowaniem musi być sprawowana rzetelna kontrola.

Do niedawna obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów z 2005 r., które określało szczegółowo warunki zastosowania środków przymusu bezpośredniego. Przestało ono obowiązywać (dlatego będę je nazywać dalej „starym rozporządzeniem”). Kiedy powstawała ta broszura, Rada Ministrów nie zdążyła wydać nowego rozporządzenia. Być może w chwili kiedy czytasz broszurę, coś się już w tej sprawie zmieniło. Możesz to sprawdzić na stronie Rady Ministrów (www.kprm.gov.pl lub www.premier.gov.pl) lub zapytać dyrektora ośrodka.

Wobec braku wydanego rozporządzenia obowiązuje zapis w art. 95.a Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Twoje uprawnienia – kary i siła fizyczna

Jeśli zastosowano wobec Ciebie jakieś inne środki przymusu niż wyżej wymienione albo siłę fizyczną zastosowano niezgodnie z ww. warunkami, powinieneś o tym porozmawiać z kimś dorosłym. Pomoże Ci zgłosić ten fakt do sądu, który zajmuje się Twoją sprawą. Zaufany dorosły może Ci też pomóc ocenić, czy powinieneś zawiadomić organy ścigania, być może bowiem to, co się przydarzyło stanowi przestępstwo. Do sądu i prokuratury lub policji możesz także wystąpić sam.

10. Ośrodek i co dalej?

Pamiętasz, że ośrodek zapewnia Ci pomoc w planowaniu kariery edukacyjnej i zawodowej? Niezwykle ważne jest, abyś dzięki tej pomocy uświadomił sobie, jak wykorzystać w dorosłym życiu swoje mocne strony. Warto też wiedzieć, jakie są zawody poszukiwane przez pracodawców.

Niektórzy wychowankowie mogą uczestniczyć w procesie usamodzielnienia. Być może spotkałeś się już z tą nazwą. Usamodzielnienie to proces, który może następować wtedy, kiedy uzyskujesz pełnoletniość, czyli kiedy kończysz 18 lat. Możesz brać w nim udział jeśli trafisz do ośrodka z całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej, na podstawie orzeczenia sądu. Nie będziesz brał udziału w tym procesie, np. gdy Twoi rodzice/opiekunowie mogą zapewnić Ci utrzymanie i mieszkanie na czas dalszej nauki lub gdy zarabiasz już na swoje utrzymanie (masz dochód powyżej kryterium dochodowego) albo gdy byłeś w MOW-ie czy MOS-ie krócej niż rok.

Czy wiesz, że?

Za proces usamodzielnienia odpowiada starosta właściwy ze względu na Twoje miejsce zamieszkania przed pobytem w ośrodku.

Usamodzielnienie realizowane jest przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (PCPR).

Dyrektor ośrodka może wspierać Cię i pomóc w zorganizowaniu usamodzielnienia.

Jeśli masz wątpliwości, czy możesz wejść w proces usamodzielnienia porozmawiaj z wychowawcą lub dyrektorem.

Na czym polega ten proces? Z Twojej strony polega przede wszystkim na podjęciu pewnych zobowiązań określonych w indywidualnym programie usamodzielnienia (i ich realizacji!). Są to z reguły zobowiązania dotyczące kontynuowania nauki.

Po spełnieniu określonych prawnie warunków, możesz oczekiwać pomocy:

- pieniężnej na usamodzielnienie (jednorazowa kwota),
- pieniężnej na kontynuowanie nauki (kwota wypłacana co miesiąc),
- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym,
- w uzyskaniu zatrudnienia,
- na zagospodarowanie – w formie rzeczowej (chodzi np. o meble i urządzenia domowe).

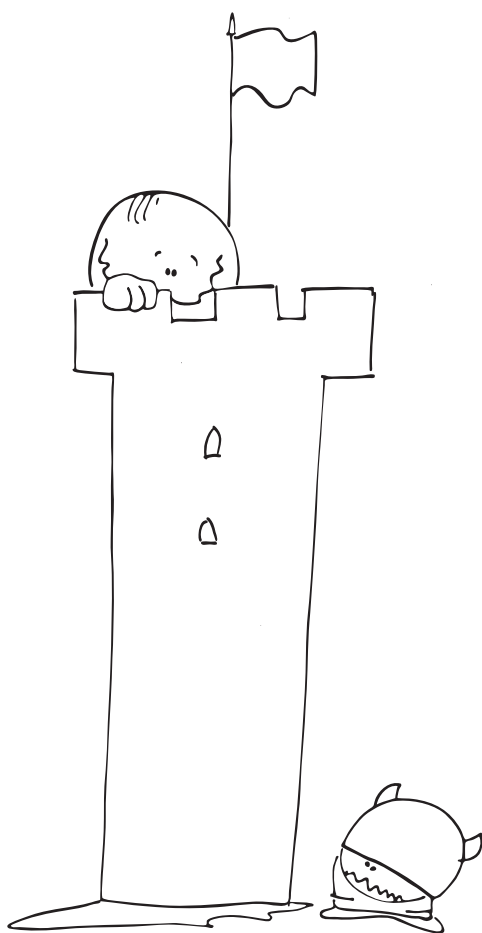
Zawsze w procesie usamodzielnienia wspomaga Cię osoba dorosła, która ma funkcję opiekuna usamodzielnienia. Może nim być psycholog lub pracownik socjalny albo inna osoba, uprawniona do takich działań. Do zadań opiekuna będzie należało opracowanie wspólnie z Tobą indywidualnego programu usamodzielnienia, ocena jego realizacji, współpraca z Twoją rodziną oraz szkołą.

Aby rozpocząć ten proces, musisz wyrazić swoją wolę, ustalić program usamodzielnienia i złożyć wniosek o przyznanie Ci pomocy. Organem, który zajmuje się sprawami usamodzielnienia jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (w niektórych miejscowościach są to Ośrodki Pomocy Społecznej). Wnioski kierować powinienś do dyrektora PCPR.

Gdzie szukać informacji o usamodzielnieniu?

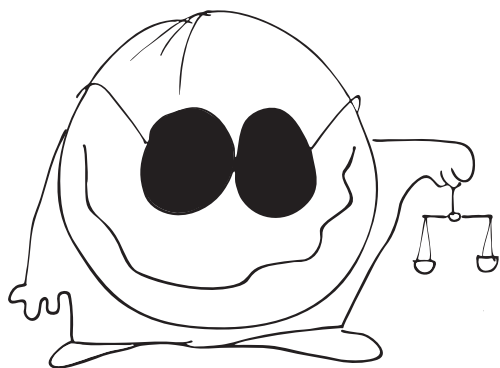
1. Ustawa o pomocy społecznej.
2. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie.

Przestrzeganie praw

1. Kto kontroluje, czy moje prawa są przestrzegane?

Są instytucje, które zajmują się kontrolowaniem przestrzegania praw zarówno Twoich, jak innych wychowanków: sędzia rodzinny, kurator oświaty, przedstawiciel organu prowadzącego ośrodek, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Obywatelskich pełniący funkcję Krajowego Mechanizmu Prewencji. Te organy zajmują się oczywiście innymi aspektami Twoich praw i zupełnie inaczej funkcjonują.

Sędzia rodzinny

Jeżeli zostałeś umieszczony w ośrodku na podstawie orzeczenia sądu, nadzór nad wykonywaniem tego orzeczenia sprawuje sędzia rodzinny.

Co takiego sędzia nadzoruje? Przede wszystkim to, czy przebywasz w ośrodku zgodnie z prawem (czy słusznie zostałeś w nim umieszczony, czy nie jesteś w ośrodku za długo itp.). Sędzia sprawdza też, czy orzeczenie w Twojej sprawie jest prawidłowo wykonywane, czy stosowane są wobec Ciebie właściwe środki (terapeutyczne, resocjalizacyjne) oraz czy warunki, w jakich przebywasz są odpowiednie. Sędzia, co chyba najważniejsze, będzie też sprawdzał, czy przestrzegane są Twoje prawa, w jaki sposób udzielane są nagrody i jak stosowane są kary, czy masz dostęp

do opieki zdrowotnej, możliwości udziału w zajęciach kulturalno-oświatowych i rekreacyjnych. Jest też uprawniony do badania, czy Twoje skargi i wnioski, składane zgodnie ze statutem, są rozpatrywane terminowo i zgodnie z zasadami.

W jaki sposób sędzia może to wszystko ocenić?

Sędzia może:

- w każdym momencie wejść na teren ośrodka,
- przeglądać dokumenty,
- zwracać się o wyjaśnienia do pracowników ośrodka,
- przeprowadzić rozmowę z każdym wychowankiem, także z Tobą, NA OSOBNOŚCI.

Jeśli sędzia stwierdzi naruszenie Twoich praw, może podjąć interwencję. Może spowodować np., że organ prowadzący Twój ośrodek dostanie zalecenia, jak usunąć nieprawidłowości.

Kurator oświaty

Kurator oświaty sprawuje tzw. nadzór pedagogiczny nad działaniem ośrodka. Znaczy to, że kuratorium badać będzie, czy odpowiednio ocenia się postępy Twoje i innych wychowanków, czy macie możliwość rozwoju i nauki zgodnie ze zdolnościami, czy macie odpowiednie warunki do nauki. W ramach tego nadzoru bada się także przestrzeganie praw dziecka, praw ucznia oraz upowszechnianie wiedzy o tych prawach oraz to, czy czujesz się w ośrodku bezpiecznie.

W ramach tego nadzoru nadzorujący ma prawo:

- wstępu do ośrodka,
- wglądu do dokumentacji dotyczącej przebiegu nauczania, wychowania i opieki oraz organizacji pracy,
- wstępu w charakterze obserwatora na zajęcia dydaktyczne, wychowawcze, opiekuńcze i inne.

Wynikiem tej działalności kuratorium oświaty są zalecenia pokontrolne dla dyrektora.

Gdzie szukać informacji o uprawnieniach sędziego rodzinnego?

1. Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich.
2. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego sposobu, zakresu i trybu sprawowania nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń w sprawach nieletnich.

Gdzie szukać informacji o uprawnieniach kuratora oświaty?

1. Ustawa o systemie oświaty.
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie nadzoru pedagogicznego.

2. Do kogo możesz składać skargi na naruszanie Twoich praw?

Możesz je składać do:

- sędziego rodzinnego, który nadzoruje Twoją sprawę (o ile zostałeś umieszczony w ośrodku na mocy orzeczenia sądu),
- kuratorium oświaty (jeżeli Twoje prawa edukacyjne, albo prawa dziecka lub ucznia zostały naruszone),
- odpowiednich pracowników ośrodka – zgodnie ze statutem. Statut może przewidywać np. że skarga przysługuje Ci do wychowawcy, a od jego decyzji przysługuje odwołanie do dyrektora. Koniecznie sprawdź w statucie ośrodka, jaki jest tryb składania skarg na naruszanie Twoich praw.

3. Swoich praw trzeba się nauczyć...

Żeby korzystać ze swoich praw, musisz je najpierw dobrze poznać. Po to powstała ta broszura. Po to istnieje też pewien szczególny obowiązek dyrektora. Mianowicie, kiedy wychowanek przybywa do ośrodka, dyrektor ma obowiązek przeprowadzenia z nim rozmowy. Bardzo istotnym elementem tej rozmowy jest zapoznanie Cię z Twoimi prawami, obowiązkami i zasadami pobytu w ośrodku.

Na pewno jednak zdarzą się takie sytuacje, w których będziesz miał wątpliwości co do tego, czy jakieś prawo Ci przysługuje czy nie, a może przysługuje tylko w jakiejś części.

Dlatego powinieneś wiedzieć, jak, gdzie i czego szukać.

Tabela poniżej pokazuje, jakich informacji możesz szukać w poszczególnych rodzajach aktów:

	Konwencja	Ustawa	Rozporządzenie	Statut
Ogólne regulacje dotyczące zagadnienia (obowiązują w państwach, które konwencję ratyfikowały)				
Podstawowe regulacje (obowiązują na terenie RP)				
Szczegółowe regulacje (obowiązują na terenie RP)				
Regulacje obowiązujące tylko w danym ośrodku				

Konwencje, ustawy i rozporządzenia

Listę aktów prawnych, które mogą Ci się przydać, znajdziesz w rozdziale z bibliografią. Pamiętaj, że akty prawne zmieniają się bardzo szybko, dlatego ważne żebyś miał zawsze dostęp do najbardziej aktualnych wersji danego dokumentu. Takie aktualne wersje znajdziesz na stronie internetowej Sejmu (www.sejm.gov.pl) w zakładce „Prawo”.

Podczas poszukiwań ustaw i rozporządzeń może przydać Ci się ten tajemniczy zapis, wyglądający np. tak: **Dz.U.2009.139.1133**.

Taki zapis znajdziesz po tytule każdego aktu prawnego w bibliografii. Jest to miejsce publikacji danego aktu. Skrót Dz.U. oznacza Dziennik Ustaw, czyli oficjalny publikator dla ustaw uchwalanych w Polsce. Potem znajdziesz oznaczenie roku (w tym przypadku: 2009), później numer dziennika ustaw (tu: 139) i pozycję w tym numerze (tu: 1133).

Możesz też spotkać taki zapis: **Dz.U.2009.139.1133 ze zmian**. Oznacza to, że ten dokument był opublikowany w tym dzienniku ustaw, ale potem się zmienił. Natomiast zapis: tekst jednolity: **Dz.U.2009.139.1133** oznacza, że w tym Dzienniku Ustaw jest ustawa po najnowszych zmianach.

Statut ośrodka

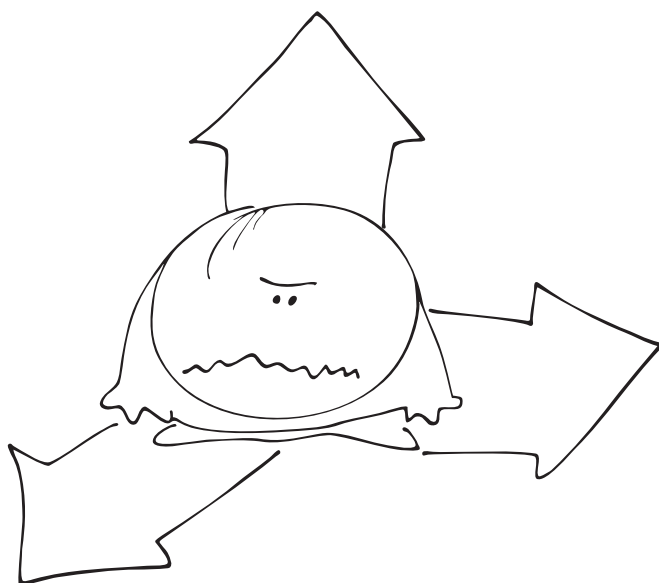
Statut ośrodka jest dokumentem określającym wiele istotnych kwestii dotyczących organizacji ośrodka, ale też praw i obowiązków wychowanków.

Z Twojego punktu widzenia ważne jest, że statut określa:

- warunki pobytu w ośrodku, zapewniające wszystkim wychowankom bezpieczeństwo i zaspokojenie ich potrzeb, w tym ochronę przed przemocą, uzależnieniami i inną patologią,
- prawa i obowiązki wychowanków,
- tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw wychowanka,
- rodzaje nagród i kar stosowanych wobec wychowanków oraz tryb odwoływania się od kary.

Statut powinien być dostępny dla wychowanków. Jeśli nie masz do niego dostępu, poproś o niego kogoś z kadry ośrodka. Dobrze go znać (a jeszcze lepiej – stosować go!).

Twoje obowiązki

1. Ech, te zasady...

Tak jak już podkreślono we „Wstępniaku”, przepisy regulujące Twoją sytuację w ośrodku przyznają Ci nie tylko uprawnienia, ale też nakładają na Ciebie obowiązki.

W ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich znajdziesz na przykład art. 65a. Brzmi on tak: Nieletni jest obowiązany podporządkować się wydanemu w stosunku do niego orzeczeniu oraz stosować się do poleceń podmiotu biorącego udział w wykonaniu orzeczenia.

Tym „podmiotem”, który wykonuje orzeczenie sądu jest oczywiście ośrodek. Oznacza to więc, że powinieneś stosować się do zasad w nim panujących. Te zasady wyznacza nie tylko regulamin, ale także – w sprawach bieżących – dyrektor czy wychowawca. Ponieważ celem Twojego pobytu w ośrodku jest przygotowanie do satysfakcjonującego, aktywnego i społecznie akceptowanego życia ważne jest, abyś poznał i nauczył się stosować normy kulturowe i społeczne.

2. Obowiązek pobytu w ośrodku

Ponieważ nie trafiłeś tu przypadkowo, jesteś zobowiązany w ośrodku przebywać, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa była w rozdziale *Słów kilka o ośrodku. Twój pobyt w ośrodku*.

Nie możesz np. samowolnie oddalać się z ośrodka. Samowolnie oznacza oczywiście, że oddalasz się bez zgody i wiedzy odpowiednich osób. Pamiętaj, że w przypadku ucieczki wychowanka dyrektor ośrodka ma obowiązek (a więc nie jest to kwestia jego wyboru!) powiadomienia o tym Policji. Kiedy Policja zatrzyma uciekiniera, dyrektor ośrodka ma obowiązek odebrania go w ciągu 48 godzin i przywiezienia z powrotem do ośrodka.

3. Obowiązek powrotu do ośrodka

Pamiętasz o prawie do urlopowania? Bardzo ważne jest, abyś punktualnie wracał z urlopowania. Termin powrotu jest zawsze ściśle określony i spóźnienie może spowodować konieczność powiadomienia sądu i Twoich rodziców a w konsekwencji skreślenie z listy wychowanków.

4. Obowiązki wobec rodziców/opiekunów

Mimo że przebywasz w ośrodku, nie wygasają Twoje obowiązki wobec rodziców czy opiekunów. Zgodnie z Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym dziecko (pamiętasz o granicy 18. roku życia?) pozostaje aż do pełnoletniości pod władzą rodzicielską. Oznacza to, że – o ile Twoim rodzicom nie została ograniczona władza rodzicielska – rodzice mają prawo do wykonywania pieczy nad Tobą i – ewentualnie – nad Twoim majątkiem. Podejmują oni więc wszystkie ważniejsze decyzje, które Ciebie dotyczą – np. decyzje odnośnie leczenia. Kodeks wprost wskazuje też, że jesteś zobowiązany do posłuszeństwa wobec swoich rodziców.

5. Prawo czy obowiązek nauki?

Wcześniej wskazano na Twoje prawa edukacyjne. Na pewno jednak świetnie wiesz, że nauka JEST OBOWIĄZKOWA do ukończenia 18. roku życia. Twój pobyt w ośrodku związany jest właśnie z tym obowiązkiem, bo ośrodek jest instytucją edukacyjną.

Aby realizować obowiązek nauki, powinieneś brać udział w zajęciach edukacyjnych. Dlatego, jeśli będziesz miał ponad określoną w regulaminie ilość nieusprawiedliwionych nieobecności, dyrektor ośrodka powiadomi o tym sąd rodzinny, rodziców lub opiekunów oraz organy zajmujące się kontrolą obowiązków szkolnego. Pamiętaj, że pobyt w ośrodku daje Ci szansę ukończenia szkoły. Bez tego Twój udział w ciekawym życiu zawodowym może się nie udać.

6. Ty, a prawo innych do ochrony przed przemocą

Prawo do ochrony przed przemocą było już wcześniej omówione. Żeby mogło być w pełni realizowane – musi mu odpowiadać jakiś obowiązek. Tym obowiązkiem jest, nazwijmy to – obowiązek niestosowania przemocy. Już wcześniej czytałeś, że każdy człowiek ma prawo do nietykalności cielesnej oraz integralności swojego ciała. Każdy ma także prawo do tego, by czuć się bezpiecznie. Prawa takie przysługują i Tobie i innym wychowankom ośrodka.

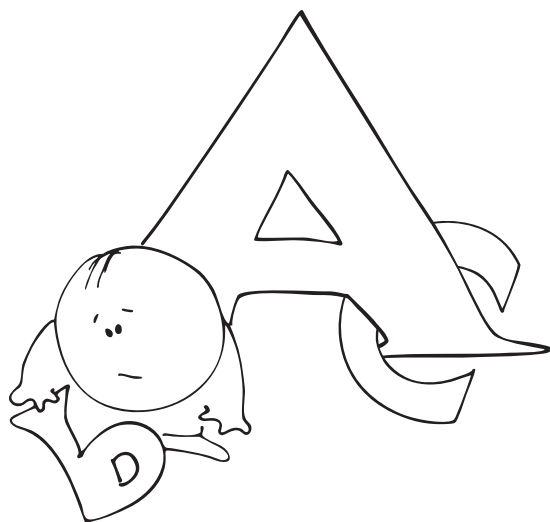
Wszystkie Twoje działania, które naruszają godność osobistą innych ludzi są niezgodne z prawem i możesz ponieść za nie odpowiedzialność.

Zamiast zakończenia

Stara sentencja łacińska mówi „Ignorantia iuris nocet” – „Nieznajomość prawa szkodzi”. Dobrze jest znać swoje prawa, by móc je egzekwować. Ale pamiętaj, że znajomość prawa to też odpowiedzialność – za przestrzeganie praw innych osób.

Słowniczek

Kontakty – chodzi o każdą formę kontaktu z drugim człowiekiem. Kontakt to nie tylko spotkanie, ale też kontakt telefoniczny czy internetowy (np. na komunikatorze, mailowy itp.)

Konwencja – rodzaj umowy, którą podpisują rządy poszczególnych państw. Konwencje i inne akty prawa międzynarodowego z reguły są dość ogólne, po to, by wiele państw, o różnych systemach prawnych, mogło się do tych zapisów dostosować.

Kurator Oświaty – to instytucja sprawująca nadzór pedagogiczny nad oświatą, a więc zarówno nad szkołami, jak i MOS-ami, i MOW-ami. Wśród wielu zagadnień zajmuje się przestrzeganiem praw dziecka i praw ucznia.

Opiekun – chodzi o osobę, która zajmuje się Tobą, chociaż nie jest Twoim rodzicem. Opiekun może być albo opiekunem prawnym, albo faktycznym. Ten pierwszy jest ustalany w sądzie i przysługują mu wobec Ciebie określone uprawnienia (np. może podejmować decyzje co do Twojego leczenia). Opiekun faktyczny jest tylko osobą opiekującą się Tobą, z reguły nie przysługują mu jednak żadne uprawnienia w stosunku do Ciebie.

Organ prowadzący ośrodek – jednostka samorządu terytorialnego, inna osoba prawna lub osoba fizyczna, która zapewnia warunki do funkcjonowania placówki.

Organy ścigania – chodzi o organy ścigające przestępców. Podstawowymi są oczywiście Policja i prokuratura.

Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) – to instytucja zajmująca się udzielaniem pomocy społecznej i wsparciem dla rodzin i dzieci. W ośrodku można uzyskać różnego rodzaju pomoc pieniężną, rzeczową, ale też – tam gdzie nie ma Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – zajmuje się sprawami usamodzielnienia wychowanków.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) – instytucja zajmująca się wsparciem dla rodzin i dzieci. Z założenia to ono zajmuje się sprawami usamodzielnienia wychowanków.

Rozporządzenie – akt prawny niższy w hierarchii niż ustawa. Rozporządzenie wydawać może Rada Ministrów czy też poszczególni ministrowie. Ten akt zawsze jest bardziej szczegółowy od ustawy i ma na celu precyzowanie zapisów ustawy.

Rzecznik Praw Dziecka – konstytucyjny organ, który stoi na straży praw dziecka określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Konwencji o prawach dziecka i innych przepisach prawa, z poszanowaniem odpowiedzialności, praw i obowiązków rodziców.

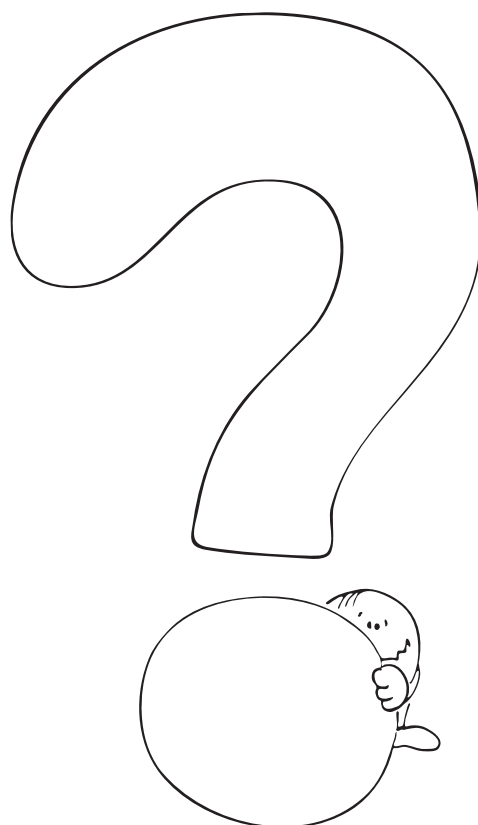
Rzecznik Praw Obywatelskich – konstytucyjny, niezależny i niezawisły organ ochrony prawnej, pełniący funkcję Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Sąd rodzinny – chodzi o Sąd Rejonowy, Wydział Rodzinny i Nieletnich. Wydział ten zajmuje się m.in. sprawami z Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Jeśli brałeś udział w takiej procedurze to wiesz, że w tym trybie może być rozpoznawana sprawa popełnienia czynu zabronionego przez kogoś poniżej 17. roku życia oraz sprawy o tzw. demoralizację.

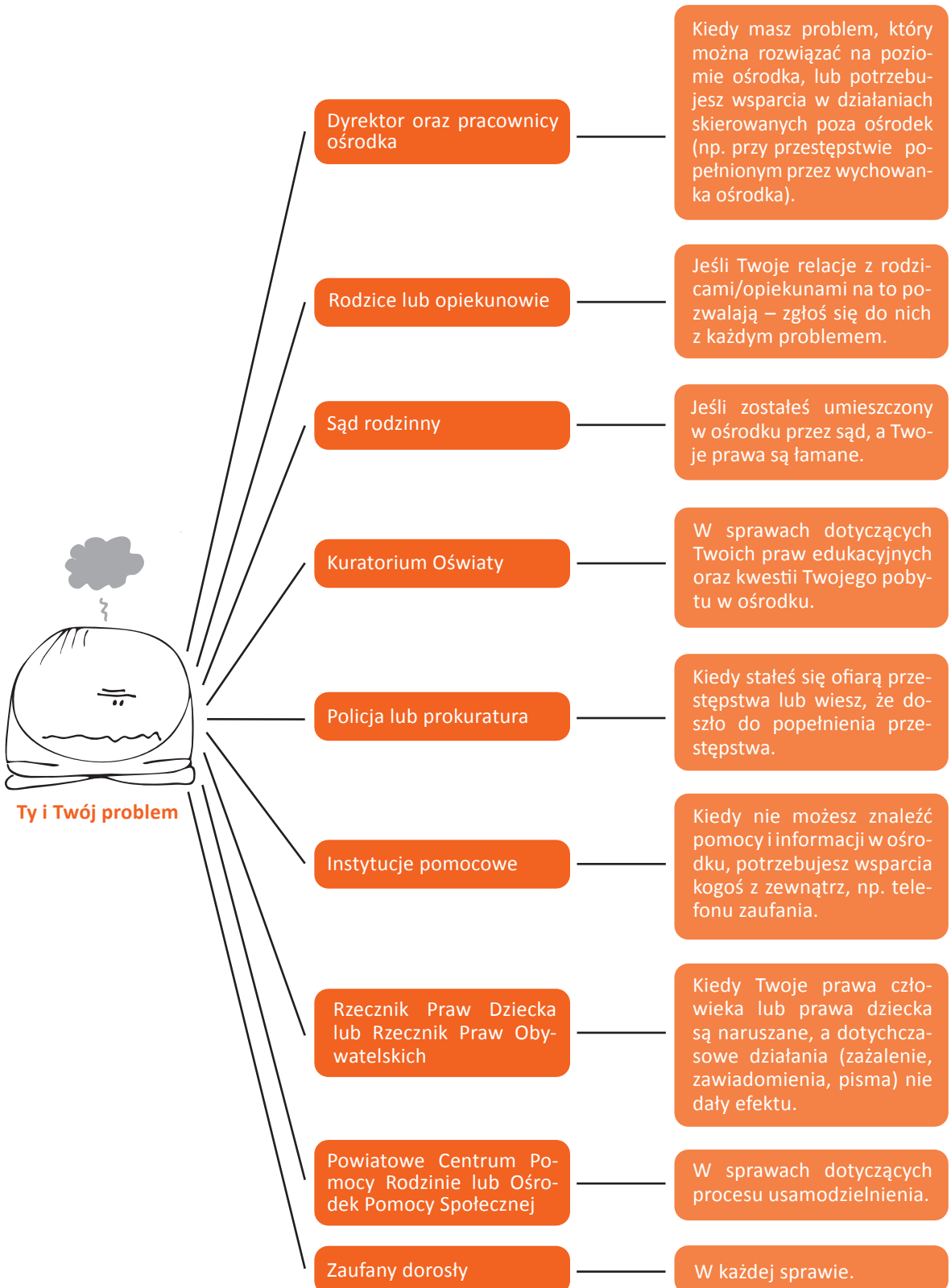
Ustawa – akt prawny, który obowiązuje w całej Polsce, którego zapisy są wiążące. Ustawy uchwała polski parlament.

Władza rodzicielska – to „worek uprawnień i obowiązków” rodziców wobec dzieci. Są więc tam uprawnienia do decydowania o leczeniu, edukacji dziecka, ale także o zarządzie jego majątkiem itp. Przysługuje rodzicom dopóki nie zostanie inaczej uregulowana przez sąd (tj. dopóki nie zostanie ograniczona czy też nie dojdzie do pozbawienia tej władzy).

Pytania i odpowiedzi

1. Do kogo zgłosić się z problemem?

2. Jak pisać pisma? (uwagi ogólne)

Jeśli piszesz pismo do jakiejś instytucji czy sądu, pamiętaj o kilku podstawowych zasadach:

A. Zawsze napisz w nim swoje imię i nazwisko oraz nazwę i adres ośrodka, w którym przebywasz. Inaczej sąd czy inna instytucja nie będzie mogła Ci odpowiedzieć i zareagować na pismo.

B. Ważne jest też podanie daty i miejsca, gdzie pismo napisałeś, np. *Warszawa dnia*

C. Zaadresuj poprawnie pismo. Jeśli piszesz do sądu powinieneś napisać, jaki to sąd, który wydział i wskazać adres, np.

*Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim
III Wydział Rodzinny i Nieletnich
ul. Słowackiego 5, 97-300 Piotrków Trybunalski*

D. Możesz zatytułować pismo, np. wniosek, prośba, odwołanie. Pamiętaj, że najważniejsza jest treść pisma, nawet jeśli niepoprawnie je zatytułujesz.

E. Napisz, o co wnosisz. Najlepiej zrobić to zwięźle, żeby sąd mógł łatwo zorientować się, jaki jest Twój wniosek czy prośba. Możesz napisać tak: *Wnoszę o uchylenie decyzji dyrektora ośrodka o ograniczeniu mi kontaktów z rodzicami.*

F. Uzasadnij swoje pismo. To bardzo ważne, bo sama prośba nie wystarczy. Napisz po prostu dlaczego występujesz z pismem, dlaczego czyjaś decyzja była niesłuszna itp.

G. Podpisz się pod pismem – to jest potwierdzenie, że to właśnie Ty je napisałeś.

3. Jak napisać zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa?

- A. Zawiadomienie zaadresuj do Prokuratury Rejonowej lub Komendy/komisariatu Policji, w której rejonie popełniono przestępstwo. Jeśli np. przestępstwo popełniono w dzielnicy Mokotów w Warszawie, właściwa jest Prokuratura Rejonowa Warszawa Mokotów.
- B. Nie musisz nazywać przestępstwa, nie jesteś przecież prawnikiem. Wystarczy, że szczegółowo opiszysz, co się stało.
- C. W zawiadomieniu podaj dane ofiary (imię i nazwisko, adres zamieszkania lub miejsce pobytu), dane dotyczące sprawy (jeśli je posiadasz) oraz dane świadków przestępstwa.
- D. Najlepiej nie składaj zawiadomienia anonimowo. Oczywiście możesz to zrobić, ale bardziej wiarygodne jest pismo, które pochodzi od konkretnej osoby.

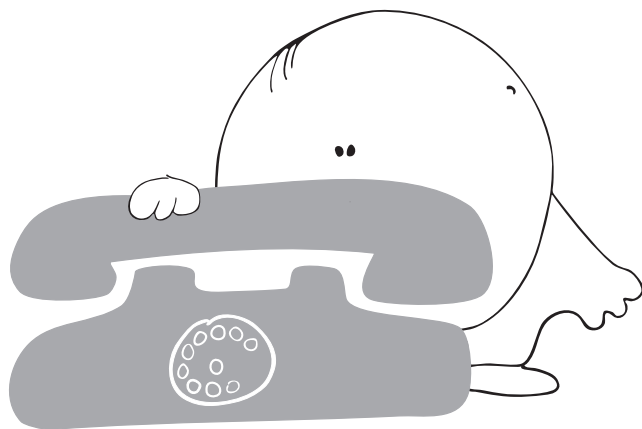
4. Jak napisać zażalenie do sądu?

- A. Zażalenie składasz do Sądu, który zajmuje się wykonaniem orzeczenia, które Ciebie dotyczy. Jeśli nie znasz tego sądu, zapytaj dyrektora o to, który sąd jest właściwy.
- B. W zażaleniu przede wszystkim musisz wskazać, dlaczego nie zgadzasz się z czyjąś decyzją i dlaczego ta decyzja powinna być inna.
- C. Nie musisz powoływać się na konkretne przepisy, wystarczy, że napiszesz z czym się nie zgadzasz. Jeśli jednak znasz przepis, który przyznaje Ci jakieś prawo, możesz o nim napisać w zażaleniu.

5. Jak napisać skargę do kuratorium oświaty?

- A. Skargę napisz do kuratorium oświaty, pod które podlega Twój ośrodek.
- B. Wskaż, jakie prawa edukacyjne zostały naruszone przez ośrodek.

Ważne www, adresy i numery telefonów

1. Tu znajdziesz informacje

www.sejm.gov.pl – strona z dostępem do obowiązujących aktów prawnych

www.men.gov.pl – strona Ministerstwa Edukacji Narodowej

www.ms.gov.pl – strona Ministerstwa Sprawiedliwości, możesz na niej znaleźć informacje o sądach i prokuraturach w Twojej okolicy

www.pokrzywdzeni.gov.pl – strona Ministerstwa Sprawiedliwości zawierająca informacje dla ofiar przestępstw, adresy placówek pomocowych, akty prawne związane z tym tematem i wzory pism

www.parpa.pl – strona Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

2. Tu znajdziesz pomoc – strony www

www.helpline.org.pl – strona programu helpline.org Fundacji Dzieci Niczyje, która pomaga w sytuacjach zagrożeń w Internecie

www.116111.pl – strona telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży Fundacji Dzieci Niczyje

www.monar.org – strona Stowarzyszenia MONAR, pomagającego uzależnionym od narkotyków

www.narkomania.org.pl – serwis pomocowo-edukacyjny, znajdziesz tu informacje o dostępnej pomocy, a także uzyskasz poradę on-line

www.niebotak.pl – strona obsługiwana przez PARPA przeznaczona dla młodzieży – informacje o alkoholu i uzależnieniu od niego

www.brpd.gov.pl – strona Rzecznika Praw Dziecka

www.brpo.gov.pl – strona Rzecznika Praw Obywatelskich

3. Telefony

116 111 – telefon zaufania dla dzieci i młodzieży Fundacji Dzieci Niczyje

0 800 12 12 12 – telefon zaufania Rzecznika Praw Dziecka

0 800 120 226 – policyjny telefon zaufania

0 800 100 100 – telefon Helpline.org.pl Fundacji Dzieci Niczyje

4. Adresy

Biuro Rzecznika Praw Dziecka

ul. Śniadeckich 10, 00-656 Warszawa

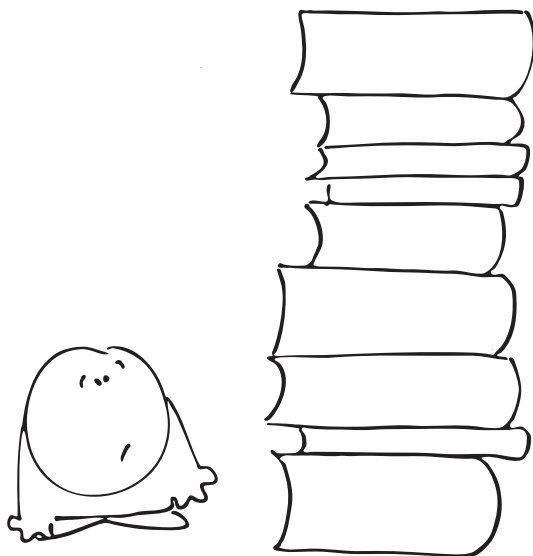
E-mail: rpd@brpd.gov.pl

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Aleja Solidarności 77, 00-090 Warszawa

E-mail: rzecznik@rpo.gov.pl

Bibliografia

Konwencja:

Konwencja o Prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku, Dz.U.2000.2.11

Ustawy:

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, tekst jednolity: Dz.U.2004 r. Nr 256 poz. 2572 ze zmian.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, tekst jednolity: Dz.U.2010.Nr 33 poz.178

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, tekst jednolity: Dz.U.2008 r. Nr 164 poz. 1027 ze zmian.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, Dz.U.2005.179.1485 ze zmian.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tekst jednolity: Dz.U.2007 r. Nr 70 poz. 473 ze zmian.

Rozporządzenia:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym oraz młodzieżowym ośrodku socjoterapii, Dz.U.2004.178.1833

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach, Dz.U.2005.52.467 ze zmian.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach, Dz.U.19.166

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczególnych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, Dz.U.2003.26.226

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą, Dz.U.2009.139.1133

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego, Dz.U.2009.168.1324

Olga Trocha – ukończyła prawo na Uniwersytecie Łódzkim, jest aplikantką prokuratorską. Pracuje jako prawnik w Fundacji Dzieci Niczyje, gdzie zajmuje się zagadnieniem udziału dziecka w postępowaniu karnym i prawem rodzinnym. Współpracowała także ze Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej, gdzie udzielała porad prawnych w zakresie zastępczego rodzicielstwa i przysposobienia. Stale współpracuje z Monitorem Prawniczym.

